

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-1099
3, 8, 9, 11 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad apie *numatomą įvykdyti koncentraciją privaloma pranešti Konkurencijos tarybai ir gauti jos leidimą*, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos paskutiniais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 14,5 mln. eurų ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos paskutiniais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 1,45 mln. eurų. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta, *jog pranešimas apie koncentraciją (toliau – Pranešimas) turi būti pateiktas Konkurencijos tarybai iki koncentracijos įgyvendinimo*, o Konkurencijos įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad dalyvaujantys ūkio subjektai ar kontroliuojantys asmenys *neturi teisės įgyvendinti koncentracijos tol, kol bus priimtas Konkurencijos tarybos sprendimas dėl koncentracijos*.

Taigi, remiantis šiomis išvardintomis taisyklėmis, apie sandorį Konkurencijos tarybai prieš jį įgyvendinant privaloma pranešti ir gauti Konkurencijos tarybos leidimą, kai: 1) sandoris laikytinas koncentracija Konkurencijos įstatymo prasme (vykdomas susijungimas arba įgyjama ūkio subjekto (subjektų) kontrolė); ir kai 2) koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamos viršija Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytas ribas.

Aukščiau nurodytos pajamų ribos (1,45 mln. eurų ir 14,5 mln. eurų) yra keistinos. Pagal galiojantį Konkurencijos įstatymą privaloma koncentracijos priežiūros procedūra taikoma ganėtinai ženkliam skaičiui koncentracijų, kurios nesukelia konkurencijos ribojimo (per pastaruosius trejus metus nei viena koncentracija, apie kurią reikėjo pranešti, nurodytų pajamų ribose nebuvo probleminė). Atsižvelgiant į tai, verslas turi teikti iš esmės formalų Pranešimą Konkurencijos tarybai ir, neįgyvendinti sandorio, laukdamas, kol Konkurencijos taryba išnagrinės Pranešime nurodytą koncentraciją. Be to, tokio Pranešimo rengimas pareikalauja reikšmingų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų išteklių. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta pernelyg žemos pajamų ribos, Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 3, 8, 9, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siūloma didinti Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą pajamų ribą – koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminių bendrųjų pajamų ribą nuo 14,5 mln. iki 20 mln. eurų, o kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrųjų pajamų ribą nuo 1,45 mln. iki 2 mln. eurų.

Šiuo metu Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kokia informacija turi būti pateikta Pranešime. Atkreiptinas dėmesys, kad Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodyta informacija aktuali ne visų nagrinėjamų koncentracijų atveju, kadangi Pranešime teiktinos informacijos kiekis priklauso nuo koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų užimamų rinkos dalių. Pagal Pranešimo apie koncentraciją pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos, patvirtintos Konkurencijos tarybos 2015 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 1S-82/2015 „Dėl Pranešimo apie koncentraciją pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Tvarka) ir jos priedo Pranešimo apie koncentraciją formos (toliau – Forma) nuostatas, jei koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų po koncentracijos užimamos atitinkamų rinkų dalys rodo, kad koncentracija yra susijusi su veikiamomis arba galinčiomis turėti didelį poveikį rinkomis, koncentracijos dalyviai Konkurencijos tarybai apie tokias rinkas turi pateikti išsamią informaciją už trejus metus. Apie kitas nagrinėtinas rinkas reikia pateikti gerokai mažiau informacijos, ir tik už vienerius metus. Konglomeratinių koncentracijų atveju pakanka pateikti informaciją, patvirtinančią, kad ūkio subjektai iki koncentracijos veikė ir po koncentracijos veiks skirtingose ir vertikaliai nesusijusiose rinkose. Taigi, pavyzdžiui, Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 6 ir 7 punktuose nurodyta informacija Konkurencijos tarybai yra teiktina tik tais atvejais, kai koncentracija yra susijusi su

veikiamomis arba galinčiomis turėti didelį poveikį rinkomis, tačiau kitų koncentracijų atveju šios informacijos Pranešime nėra reikalinga pateikti. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad konkrečios koncentracijos atveju reikalavimai Pranešimui (pateiktina informacija) galėtų būti reglamentuota Tvarkoje ir Formoje, Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje paliekant tik bazinę (bendrą), visų koncentracijų atveju aktualią Pranešime nurodytiną informaciją.

Pagal šiuo metu galiojančią Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktą, prie Pranešimo turi būti pateikti kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto paskutinių *trejų* metų iki koncentracijos metinių finansinių ataskaitų rinkiniai. Siekiant mažinti ūkio subjektų Konkurencijos tarybai teikiamų dokumentų kiekį, siūloma patikslinti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktą įtvirtinant, kad prie Pranešimo turi būti pateikti kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto *paskutinių vienerių metų* iki koncentracijos metinių finansinių ataskaitų rinkiniai. Toks siūlymas atitinka ir įprastą Europos Sąjungos (toliau – ES) praktiką (2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (toliau – Susijungimų reglamentas) 5 straipsnį ir kitose ES valstybėse narėse nustatytą reglamentavimą).

Šiuo metu Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje yra numatyta, jog jeigu teikiamas Pranešimas, kai koncentracijoje dalyvauja komerciniai bankai ar kitos kredito įstaigos, Konkurencijos tarybai pateikiama ir Lietuvos banko išvada (Lietuvos banko išvada turi būti teikiama kartu su Pranešimu). Toks reikalavimas sukelia papildomas laiko sąnaudas verslui pateikti Pranešimą. Įstatymo projekte siūloma atsisakyti reikalavimo kartu su Pranešimu pateikti ir Lietuvos banko išvadą, kadangi Konkurencijos taryba koncentracijos nagrinėjimo metu bet koku atveju pagal Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punktą turi teisę gauti visą jai reikalingą informaciją iš visų institucijų.

Taigi, Įstatymo projektu siekiama mažinti administracinę naštą ūkio subjektams – Lietuvos Respublikos administracinės naštos mažinimo įstatyme įtvirtintas tikslas užtikrinti darnų administracinės naštos mažinimo procesą, o Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 234 punkte nurodyta, kad siekiant mažinti administracinę naštą verslui ir visuomenei, ir toliau bus atsisakoma perteklinio reglamentavimo, gerinama teisės aktų kokybė.

Taip pat pažymėtina, kad tam tikros žemiau aptariamos galiojančio Konkurencijos įstatymo nuostatos nevysiškai suderintos su Susijungimų reglamento nuostatomis ir nevysiškai atitinka geriausią tarptautinę praktiką, nors Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad siekiama Lietuvos Respublikos ir ES konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinimo.

Konkrečiai, Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalis susijusių ūkio subjektų grupę apibrėžia labai plačiai, numatant, kad ūkio subjektai laikomi susijusiais ne tik per kontrolę, bet ir dėl priklausomybės ir galimų suderintų veiksmų. Taip pat numatoma prezumpcija, kad susijusiais laikomi ūkio subjektai, turintys 1/3 arba daugiau kito ūkio subjekto akcijų, balsų ar turto. Tuo tarpu pagal Susijungimo reglamentą ir kitose ES valstybėse narėse nustatytą reglamentavimą susijusių ūkio subjektų grupė yra suprantama žymiai siauriau, apsiribojant susiejimu tik su kontrolės teisių turėjimu – Susijungimo reglamento 5 straipsnio 4 dalyje ūkio subjektų sąsajumas siejamas su kontrolės teisių turėjimu ir įtvirtinama sąsajumo prezumpcija – daugiau kaip 1/2 kito ūkio subjekto akcijų, vertybinių popierių, turto, balsavimo ar kitų teisių turėjimas. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalį iš esmės siūloma formuluoti analogiškai kaip ir Susijungimų reglamento 5 straipsnio 4 dalį, sąsajumą susiejant tik su kontrolės turėjimu, o sąsajumo prezumpciją, siejamą su 1/3 ir daugiau akcijų, turto, balsavimo ar kitų teisių turėjimu, keičiant į 1/2 atitinkamų teisių turėjimą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pagal šiuo metu galiojančias Konkurencijos įstatymo nuostatas (pagal Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1-3 dalis), priklausomai nuo ūkio subjekto įsisteigimo vietos yra taikomi skirtingi ūkio subjektų bendrųjų pajamų apskaičiavimo kriterijai: Lietuvos Respublikoje įsisteigusių ūkio subjektų atžvilgiu skaičiuojamos visos jų pajamos,

nepriklausomai nuo teritorijos, kurioje jos yra gautos, o užsienio valstybių ūkio subjektų atžvilgiu yra skaičiuojamos tik Lietuvos Respublikoje gautos pajamos.

Tarptautinė organizacija Tarptautinis konkurencijos tinklas (angl. *International Competition Network*; toliau – ICN), kurios narė yra Konkurencijos taryba, nurodo, jog vertinant, ar apie koncentraciją turėtų būti pranešta, turi būti atsižvelgiama į koncentracijos dalyvių veiklą *atitinkamoje jurisdikcijoje*. Atitinkamai, nustatyti kriterijai, kuriuos viršijus reikia pranešti apie koncentracijas, turėtų būti susiję su koncentracijos dalyvių *nacionalinėmis pajamomis ar turtu bei neturėtų būti siejami išimtinai su pasaulinėmis koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamomis*¹. Be to, nepriklausomai nuo to, kur ūkio subjektas yra įsteigtas, vienodi pajamų apskaičiavimo kriterijai taikomi ir visose kitose ES valstybėse narėse, išskyrus Lietuvą ir Vengriją.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir į tai, kad Konkurencijos įstatymu yra siekiama patikrinti koncentracijų poveikį konkurencijai nacionaliniu mastu, siūloma patikslinti Konkurencijos įstatymo 8 straipsnį nustatant, kad visų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų atžvilgiu būtų skaičiuojamos jų tik Lietuvoje gautos bendrosios pajamos.

Pažymėtina, kad Susijungimų reglamento 5 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta nuostata, jog du arba daugiau sandorių, kuriuos per dvejų metų laikotarpį sudaro tie patys asmenys arba įmonės, laikomi viena ir ta pačia koncentracija, kuri atsiranda paskutinio sandorio sudarymo metu. Konkurencijos įstatyme šiuo metu nėra tokios taisyklės. Nesant tokios aiškos taisyklės nacionaliniame reglamentavime, ūkio subjektai gali skaidyti sandorius į kelias dalis, taip norėdami išvengti koncentracijos priežiūros procedūros. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos įstatymo 8 straipsnį siūlytina papildyti nauja 6 dalimi, numatančia, jog du arba daugiau sandorių, kurie per dvejų metų laikotarpį yra sudaromi tarp tų pačių asmenų ar ūkio subjektų, laikomi viena koncentracija, kuri atsiranda paskutinio sandorio sudarymo metu.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Susijungimų reglamento 10 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta koncentracijos nagrinėjimo Europos Komisijoje stabdymo procedūra, kai Europos Komisijai nepateikiama ar pateikiama ne visa koncentracijos nagrinėjimui reikalinga informacija. Galiojančiame Konkurencijos įstatyme kol kas tokios procedūros nėra, o Konkurencijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalis numato maksimalų 4 mėnesių terminą Pranešimui išnagrinėti. Praktikoje esama atvejų, kai nagrinėjant Pranešimus koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai ar kontroliuojantys asmenys neteikia Konkurencijos tarybai informacijos, reikalingos tinkamai įvertinti koncentracijos pasekmes atitinkamai rinkai arba teikia informaciją pavėluotai. Atitinkamai galima situacija, kai Konkurencijos tarybai neturint visos koncentracijos vertinimui reikalingos informacijos nebus tinkamai įvertintos koncentracijos pasekmės konkurencijai ir koncentracijos dalyviai įgis teisę vykdyti koncentraciją, nors dėl jos bus reikšmingai apribota konkurencija.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Įstatymo projektu siūloma Konkurencijos įstatymo 11 straipsnį papildyti 6 dalimi, numatančia Konkurencijos tarybos teisę sustabdyti Pranešimo nagrinėjimą, jei bent vienas iš koncentracijoje dalyvaujančių ar su jais susijusių ūkio subjektų per Konkurencijos tarybos nustatytą terminą nepateikia arba pateikia ne visą Pranešimo nagrinėjimui reikalingą informaciją.

Pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 802/2004 įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 17 straipsnio 1 dalį, koncentracijoje dalyvaujantiems ūkio subjektams ar kontroliuojantiems asmenims teisės į gynybą tikslais aiškiai numatoma teisė susipažinti su bylos medžiaga. Konkurencijos įstatyme šiuo metu aiškiai yra įtvirtinta tik pažeidimo tyrimo procedūros dalyvių teisė susipažinti su tyrimo bylos medžiaga (Konkrencijos įstatymo 29 straipsnio 2 dalis), tačiau nėra detaliai reglamentuota, kada koncentracijos nagrinėjimo metu koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai ar kontroliuojantys asmenys gali susipažinti su Pranešimo nagrinėjimo medžiaga, tais atvejais, kai Konkurencijos taryba ketina atsisakyti duoti leidimą vykdyti koncentraciją.

¹ <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc326.pdf>.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina Konkurencijos įstatymo 12 straipsnio 2 dalį papildyti nuostata, numatančia, jog Konkurencijos taryba, pateikdama koncentracijoje dalyvaujantiems ūkio subjektams ar kontroliuojantiems asmenims motyvuotas Pranešimo nagrinėjimo išvadas, nuo šių išvadų pateikimo sudaro jiems galimybę susipažinti su Pranešimo nagrinėjimo medžiaga, išskyrus tarnybinio naudojimo dokumentus ir kitų ūkio subjektų komercines bei profesines paslaptis sudarančią informaciją.

Taigi, Įstatymo projektu siekiama ne tik mažinti administracinę naštą verslui (ūkio subjektams), bet ir suderinti Konkurencijos įstatyme esančias koncentracijos priežiūros nuostatas su ES teisės nuostatomis bei sudaryti sąlygas veiksmingesnei koncentracijos priežiūros procedūrai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą kartu parengė Ūkio ministerija ir Konkurencijos taryba.

Už Įstatymo projekto parengimą tiesiogiai atsakingas kontaktinis asmuo Ūkio ministerijoje: Įmonių teisės ir verslo aplinkos gerinimo departamento (direktorė Milda Kaupelienė, tel. 8 706 64747, el. p. milda.kaupeliene@ukmin.lt) Geresnio reglamentavimo politikos skyriaus (vedėja Ieva Petkevičiūtė, tel. 8 706 64640, el. p. ieva.petkeviciute@ukmin.lt) patarėjas Kęstutis Šukvietis (tel. 8 706 64828, el. p. kestutis.sukvietis@ukmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu galiojančioje Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje įtvirtinta susijusių ūkio subjektų grupės sąvoka, skirta koncentracijos dalyvių bendrosioms pajamoms ir rinkos dalims apskaičiuoti, susijusių ūkio subjektų grupę apibrėžia kaip ūkio subjektus, kurie dėl savitarpio kontrolės, priklausomybės ir galimų suderintų veiksmų laikomi vienu ūkio subjektu, be to, numato prezumpciją, kad susijusiais laikomi tie ūkio subjektai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai per kitus šioje normoje nurodytus ūkio subjektus turi konkrečiame ūkio subjekte 1/3 arba daugiau akcijų ar balsų ar teisę naudoti 1/3 ar daugiau turto. Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata, skirta koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminių pajamų skaičiavimui, remiasi šiuo metu galiojančia Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje įtvirtinta susijusių ūkio subjektų grupės sąvoka. Konkurencijos 8 straipsnio 5 dalies nuostata, apibrėžianti finansų įstaigų sandorius, kurie nelaikytini koncentracija, taip pat remiasi šiuo metu galiojančia susijusių ūkio subjektų grupės sąvoka. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalis, apibrėžianti Pranešimą teikiantį subjektą, remiasi Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje išvardintais atvejais.

Konkrencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytos 14,5 mln. eurų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrųjų suminių pajamų ir kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų 1,45 mln. eurų bendrųjų pajamų ribos paskutiniiais prieš koncentraciją ūkiniais metais, kurias viršijus ūkio subjektai privalo Konkurencijos tarybai teikti Pranešimą. Taip pat pagal šiuo metu galiojančią Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1, 2 dalį ir 8 straipsnio 3 dalies 4 punktą ūkio subjektams, atsižvelgiant į jų įsisteigimo vietą, yra taikomos skirtingos bendrųjų pajamų nustatymo taisyklės – Lietuvos Respublikoje įsisteigusių ūkio subjektų atžvilgiu skaičiuojamos visos jų pajamos, nepriklausomai nuo teritorijos, kurioje jos yra gautos, o pagal 8 straipsnio 3 dalies 4 punktą užsienio valstybių ūkio subjektų atžvilgiu yra skaičiuojamos tik Lietuvos Respublikoje gautos pajamos.

Galiojančioje Konkurencijos įstatymo redakcijoje nėra reglamentuota nuoseklių per 2 metų laikotarpį tarp tų pačių asmenų ar ūkio subjektų sudaromų sandorių laikymo viena koncentracija taisyklė.

Konkrencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kokia informacija turi būti nurodyta Pranešime: 1) koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų registravimo duomenys; 2) koncentracijos priežastys ir tikslai; 3) koncentracijos būdo aprašymas; 4) kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto paskutinių trejų metų iki koncentracijos laikotarpio metinių finansinių ataskaitų rinkiniai; 5) duomenys apie kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto arba kontroliuojančių asmenų nuosavybei priklausančias įmones, taip pat įmones, kurių jie yra

akcininkai arba pajininkai; 6) kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto pirktų ir parduotų prekių kiekis per paskutinių trejų metų iki koncentracijos laikotarpį ir jų rinkos dalies atitinkamoje rinkoje įvertinimas; 7) kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto didžiausių pirkėjų ir tiekėjų bei pagrindinių konkurentų atitinkamose rinkose sąrašas.

Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 5 dalis įtvirtina privalomą Lietuvos banko išvados pateikimą Konkurencijos tarybai teikiant Pranešimą, kai koncentracijoje dalyvauja komerciniai bankai ar kitos kredito įstaigos. Lietuvos banko išvada turi būti teikiama kartu su Pranešimu.

Galiojančiame Konkurencijos įstatyme nėra įtvirtintas koncentracijos nagrinėjimo sustabdymo institutas.

Taip pat šiuo metu galiojančiame Konkurencijos įstatyme nėra aiškiai reglamentuota koncentracijoje dalyvaujančių ir kontroliuojančių asmenų teisė į gynybą, susipažįstant su koncentracijos nagrinėjimo medžiaga.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

4.1. *Susijusių ūkio subjektų grupės sąvokos keitimas.*

Siūloma tikslinti Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalį nustatant, jog susijusių ūkio subjektų grupę sudaro du ar daugiau ūkio subjektų, kurie dėl savitarpio kontrolės yra laikomi vienu ūkio subjektu koncentracijos priežiūros tikslais apskaičiuojant bendrąsias pajamas ir rinkos dalį. Preziumuojama, kad susijusių ūkio subjektų grupę sudaro: 1) nagrinėjamas ūkio subjektas ir; 2) ūkio subjektai, kuriuose nagrinėjamas ūkio subjektas tiesiogiai arba netiesiogiai turi daugiau kaip pusę akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto, arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi ūkio subjekto valdymo teisę; 3) ūkio subjektai, kurie nagrinėjamame ūkio subjekte tiesiogiai ar netiesiogiai turi daugiau kaip pusę akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto, arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi nagrinėjamo ūkio subjekto valdymo teisę; 4) ūkio subjektai, kuriuose nagrinėjamame ūkio subjekte aukščiau minėtas teises turintys ūkio subjektai arba kiti nagrinėjamą ūkio subjektą kontroliuojantys asmenys tiesiogiai ar netiesiogiai turi daugiau kaip pusę akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto, arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi tokių ūkio subjektų valdymo teisę; 5) ūkio subjektai, kuriuose aukščiau išvardyti du ar daugiau ūkio subjektų bendrai tiesiogiai ar netiesiogiai turi daugiau kaip pusę akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto, arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi tokių ūkio subjektų valdymo teisę.

Galiojanti Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalis susijusių ūkio subjektų grupę apibrėžia labai plačiai – tai ne tik ūkio subjektai, kurie dėl savitarpio kontrolės laikomi vienu ūkio subjektu, bet ir tokie ūkio subjektai, kurie dėl savo savitarpio priklausomybės ir galimų suderintų veiksmų laikomi vienu ūkio subjektu. Be to, galiojančio Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje numatoma prezumpcija, kad susijusiais laikomi tie ūkio subjektai, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai per kitus šioje normoje nurodytus ūkio subjektus turi konkrečiame ūkio subjekte 1/3 arba daugiau akcijų ar balsų ar teisę naudoti 1/3 ar daugiau turto. Praktikoje būna atvejų, kai pagal šią prezumpciją visą susijusių ūkio subjektų grupę nustatyti yra labai sudėtinga, kadangi susijusių ūkio subjektų ratas gali nepagrįstai plėstis. Ūkio subjektams teikiant Konkurencijos tarybai Pranešimus tenka Konkurencijos įstatyme nustatytos susijusių ūkio subjektų prezumpcijos paneigimo našta.

Pažymėtina, kad tiek pagal ES teisę, tiek ir kitose ES valstybėse narėse susijusių ūkio subjektų grupė yra suprantama žymiai siauriau, apsiribojant susiejimu tik su kontrolės teisių turėjimu.

Susijungimų reglamento 5 straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog bendra konkrečios įmonės apyvarta apskaičiuojama kartu sudedant apyvartas: a) konkrečios įmonės, b) įmonių, kuriuose konkreti įmonė tiesiogiai ar netiesiogiai valdo daugiau nei pusę kapitalo arba verslo turto, arba turi

įgaliojimus naudotis daugiau nei puse balsavimo teisių, arba turi įgaliojimus skirti daugiau nei pusę narių į priežiūros tarybą, valdybą arba įmones teisiškai atstovaujančias institucijas, arba turi įmonės valdymo teisę, c) įmonių, turinčių konkrečioje įmonėje b punkte išvardintas teises ir įgaliojimus, d) įmonių, kuriose c punkte nurodyta įmonė turi b punkte išvardintas teises ir įgaliojimus, e) įmonių, kuriose a-d punktuose nurodytos dvi arba daugiau įmonių bendrai turi b punkte išvardintas teises ir įgaliojimus.

Papildomai paaiškintina, kad Įstatymo projektu siūlomame Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalies 3 punkte vartojama „valdymo teisės“ formuluoatė, siekiant Lietuvos Respublikos ir ES konkurencijos santykius reglamentuojančios teisės suderinimo pagal Konkurencijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalį, turėtų būti aiškinama vadovaujantis Europos Komisijos suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (toliau – Komisijos pranešimas) pateiktais išaiškinimais (180-184 punktai), kuriuose numatyta, kad teisė valdyti įmonės reikalus gali kilti pagal organizacines sutartis, taip pat dėl balsavimo teisių (vien jų arba jų ir sutartinių nuostatų, pavyzdžiui, akcininkų susitarimų), kuriomis leidžiama *de jure* nustatyti strateginę įmonės veiklą. „Teisės valdyti“ nuostata taip pat taikoma, kai dalyvaujanti įmonė turi teisę valdyti įmonės veiklą kartu su trečiosiomis šalimis (bendrai kontroliuojančios įmonės turi teisę bendrai valdyti kontroliuojamos įmonės veiklą, net jei jos turi tik neigiamos įtakos teises, t. y. veto teises). Į bendrąsias įmones atsižvelgiama tik tada, kai dalyvaujanti įmonė ir trečiosios šalys turi bendrą teisę valdyti pagal susitarimą, pavyzdžiui, akcininkų susitarimą, arba jei dalyvaujanti įmonė ir trečioji šalis turi po lygiai balsavimo teisių, kad galėtų skirti po vienodą bendrosios įmonės sprendimus priimančių organų narių skaičių.

Siūloma 3 straipsnio 18 dalies 4 punkto formuluoatė „kiti nagrinėjamą ūkio subjektą kontroliuojantys asmenys“ reikalinga tam, kad susijusių ūkio subjektų sąvoka apimtų nagrinėjamą ūkio subjektą kontroliuojančius fizinius asmenis bei jų šeimos narius, taip pat viešojo administravimo subjektus, t. y. visus asmenis, kurie yra laikomi kontroliuojančiais pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 10 dalį, nors jie nebūtinai būtų laikomi ūkio subjektais.

Taigi, siūloma Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalis savo esme atitinka Susijungimų reglamentą.

Keičiant Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalį, naikintina ir Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalis, nes Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalies nuostatos tampa perteklinės ir neatitinkančios 3 straipsnio 18 dalyje siūlomų nuostatų – jau Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 3 dalies 3 punkte yra numatyta, jog jei koncentracijoje dalyvauja ūkio subjektas, kuris priklauso *susijusių ūkio subjektų grupei*, bendrosios pajamos skaičiuojamos kaip visų ūkio subjektų, priklausančių susijusių ūkio subjektų grupei, bendrųjų pajamų suma. Kaip minėta, susijusių ūkio subjektų grupės sąvoka patikslinama (detalizuojama) Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje. Be to, nėra tikslo atskirai detalizuoti suminių bendrųjų pajamų sąvokos, kadangi iš Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje esančios formuluoatės suminės bendrosios pajamos suprantamos paprasčiausiai kaip visų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrųjų pajamų suma.

Keičiant Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 18 dalyje įtvirtintą susijusių ūkio subjektų grupės sąvoką bei panaikinus Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalį, atitinkamai keistinos susijusios Konkurencijos įstatymo nuostatos: Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje įtvirtintoje nuostatoje, apibrėžiančioje finansų įstaigų sandorius, kurie nelaikytini koncentracija, 1/3 ar daugiau akcijų kiekio įsigijimas turėtų būti suvienodinamas su Susijungimų reglamento 3 straipsnio 5 dalies a punktu, kuriame nėra apibrėžiamas konkretus šių subjektų įsigyjamų vertybinių popierių skaičius; Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalis, nukreipianti į Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 2 dalį, tikslintina nurodant, jog kontrolės įgijimo atveju Pranešimą teikia kontroliuojantys asmenys, o susijungimų atveju – bendrai koncentracijoje dalyvaujantys asmenys. Dėl šio paskutinio pakeitimo Pranešimą teikiantys asmenys nepasikeistų, tačiau būtų atsisakyta Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos nuorodos į 8 straipsnio 2 dalį, kurios siūlytina atsisakyti.

4.2. Koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų nacionalinių bendrųjų pajamų skaičiavimo tvarkos keitimas ir pajamų ribų didinimas.

Atsižvelgiant į tai, kad Konkurencijos įstatymu yra siekiama patikrinti koncentracijų poveikį konkurencijai nacionaliniu mastu, Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje siūloma įtvirtinti visiems ūkio subjektams vienodus bendrųjų pajamų skaičiavimo kriterijus, nepriklausomai nuo ūkio subjektų įsisteigimo vietos (Lietuva ar užsienis), nurodant, kad bus vertinamos „Lietuvos Respublikoje“ paskutiniaisiais prieš koncentraciją ūkiniais metais gautos pajamos.

Pagal šiuo metu galiojančias Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1-3 dalių nuostatas, priklausomai nuo ūkio subjekto įsisteigimo vietos yra taikomi skirtingi ūkio subjektų bendrųjų pajamų apskaičiavimo kriterijai. Lietuvos Respublikoje įsisteigusių ūkio subjektų atžvilgiu skaičiuojamos visos pajamos, nepriklausomai nuo teritorijos, kurioje jos yra gautos, o užsienio valstybių ūkio subjektų atžvilgiu yra skaičiuojamos tik Lietuvos Respublikoje gautos pajamos. Toks skirtingas pajamų skaičiavimas neatitinka gerosios tarptautinės praktikos.

ICN nurodo, jog vertinant, ar apie koncentraciją turėtų būti pranešta, turi būti atsižvelgiama į koncentracijos dalyvių veiklą atitinkamoje jurisdikcijoje. Atitinkamai, nustatyti kriterijai, kuriuos viršijus reikia pranešti apie koncentracijas, turėtų būti susiję su koncentracijos dalyvių nacionalinėmis pajamomis ar turtu bei neturėtų būti siejami išimtinai su pasaulinėmis koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamomis².

Vienodos bendrųjų pajamų skaičiavimo taisyklės, nepriklausomai nuo ūkio subjekto įsisteigimo vietos, yra taikomos iš esmės visose ES šalyse narėse, išskyrus Lietuvą ir Vengriją, kurios šiuo metu yra vienintelės ES valstybės, kur koncentracijos dalyvių bendrųjų pajamų apskaičiavimui yra taikomi skirtingi kriterijai priklausomai nuo ūkio subjekto įsisteigimo vietos. Koncentracijos dalyvių pajamos, gautos vien tik iš nacionalinių rinkų yra skaičiuojamos tokiose valstybėse kaip Latvija, Estija, Italija, Švedija, Norvegija, Islandija, Belgija, Jungtinė Karalystė, Airija.

Įstatymo projektu taip pat siūloma keisti Konkurencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, didinant ūkio subjektų pajamų ribas, kurias viršijus ūkio subjektams kyla pareiga apie koncentraciją pranešti Konkurencijos tarybai ir gauti leidimą – nuo 14,5 mln. eurų iki 20 mln. eurų siūloma didinti koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminių bendrųjų pajamų ribą ir kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijos dalyvių bendrųjų pajamų ribą nuo 1,45 mln. eurų iki 2 mln. eurų.

Per pastaruosius kelerius metus augo Lietuvos bendrasis vidaus produktas ir įmonių pajamos. Be to, remiantis per paskutinius trejus metus Konkurencijos taryboje nagrinėtų koncentracijų, apie kurias reikėjo pranešti, analize, tiek pagal šiuo metu galiojančiame teisiniame reguliavime nustatytas pajamų ribas (14,5 mln. eurų ir 1,45 mln. eurų), tiek ir pagal siūlomą pajamų ribų reguliavimą (20 mln. eurų ir 2 mln. eurų) nei viena iš šių nagrinėtų koncentracijų, apie kurias reikėjo pranešti, nebūtų probleminė (nebūtų išsiųstos neigiamos koncentracijos nagrinėjimo išvados, ar neduotas leidimas koncentracijai arba duotas leidimas koncentracijai su nustatytais sąlygomis ir įpareigojimais). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad nėra keičiamas Konkurencijos įstatymo 13 straipsnis, todėl Konkurencijos taryba ir toliau galės koncentracijos priežiūros procedūrą taikyti savo iniciatyva net kai nėra viršijamos siūlomos pajamų ribos.

Be to, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*) (toliau – EBPO)³, kurioje Lietuva siekia narystės, rekomenduoja valstybėms nusistatyti tokius ūkio subjektų bendrųjų pajamų dydžius, jog toms koncentracijoms, kurios, tikėtina, nesukels konkurencijos ribojimo problemų, nebūtų taikoma priežiūros procedūra taip išvengiant papildomų ūkio subjektų sudaromų sandorių kaštų bei nenaudojant konkurenciją prižiūrinčios institucijos išteklių tose procedūrose, kurių rezultatas nesukurs naudos vartotojams.

² <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc326.pdf>.

³

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, kiekvieno mažiausiai iš 2 koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrųjų pajamų suma didintina iki 2 mln. eurų, o viršutinė 20 mln. suminių bendrųjų metinių pajamų riba siūloma išlaikant šiuo metu galiojančiame Konkurencijos įstatyme esančią proporciją, t. y. apatinę 2 mln. eurų ribą didinant 10 kartų.

4.3. Nuostatos dėl sandorių, vykdomų per 2 m. laikotarpį, laikymo viena koncentracija, įtvirtinimas.

Konkurencijos įstatyme nebuvo ir šiuo metu nėra taisyklės dėl kelių per trumpą laiką tarp tų pačių asmenų sudaromų sandorių laikymo viena koncentracija, todėl tokia taisykle nebuvo vadovaujasi praktikoje. Tačiau gali pasitaikyti atvejų, kai ūkio subjektai, siekdami išvengti koncentracijos priežiūros procedūros, įgyvendinamą koncentraciją išskaido į kelis sandorius, iš kurių apie vieną ar kelis nebūtų pareigos pranešti konkurencijos priežiūros institucijai⁴. Siekiant užtikrinti, kad ūkio subjektai neskaidytų sandorių į kelias dalis, taip norėdami išvengti koncentracijos priežiūros procedūros, Konkurencijos įstatymo 8 straipsnį siūlytina papildyti nauja 6 dalimi, numatančia, jog du arba daugiau sandorių, kurie per dvejų metų laikotarpį yra sudaromi tarp tų pačių asmenų arba ūkio subjektų, laikomi viena koncentracija, kuri atsiranda paskutinio sandorio sudarymo metu.

Susijungimų reglamento 5 straipsnio 2 dalyje, kaip ir beveik visų ES valstybių narių nacionaliniuose įstatymuose, yra įtvirtinta nuostata, jog du arba daugiau sandorių, kuriuos per dvejų metų laikotarpį sudaro tie patys asmenys arba įmonės, laikomi viena ir ta pačia koncentracija, kuri atsiranda paskutinio sandorio sudarymo metu.

Komisijos pranešimo 49 punkte yra paaiškinta, jog šia nuostata yra siekiama užtikrinti, kad tie patys asmenys neskaidytų sandorio į kelis turto pardavimo sandorius, vykdomus per tam tikrą laiką, siekdami išvengti Komisijos įsikišimo pagal įgaliojimus, suteiktus jai Susijungimo reglamentu. Komisijos pranešimo 137 punkte papildomai paaiškinama, kad apie ankstesnes koncentracijas (per pastaruosius dvejus metus), kuriose dalyvauja tos pačios šalys, reikia pranešti (arba pakartotinai pranešti), kai sudaromas naujausias sandoris, jei juo vykdoma koncentracija ir jei vienas ar keli, atskirai ar kartu, šie sandoriai atitinka nustatytus kriterijus, kada reikia pranešti apie koncentraciją.

Komisijos pranešimo 50 punkte įtvirtinta, kad jeigu per dvejus metus tie patys asmenys ar įmonės atlieka du ar daugiau sandorių (dėl kiekvieno iš kurių įsigyjama kontrolė), šie sandoriai vertinami kaip viena koncentracija, *neatsižvelgiant į tai, ar šie sandoriai susiję su to paties verslo dalimis ar tuo pačiu sektoriumi*. Ši nuostata taip pat taikoma, jei tie patys asmenys ar įmonės vienu metu sudaro du ar daugiau sandorių. Kai po tokių vienu metu su tomis pačiomis šalimis sudaromų sandorių ta pati įmonė įgyja kontrolę, *tokie sandoriai vertinami kaip viena koncentracija, net jei jie nepriklauso vienas nuo kito*. Taigi, siūloma nuostata netaikoma ekonomiškai susijusiems sandoriams, kadangi tokio pobūdžio sandoriai vertinami pagal bendrą taisyklę, vertinant ar keli sandoriai yra viena koncentracija. Siūloma nuostata būtų taikoma apskaičiuojant ar koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai atitinka Konkurencijos įstatyme nustatytus pajamų kriterijus ir dėl to turėtų atitinkamiems sandoriams gauti Konkurencijos tarybos leidimą.

4.4. Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies ir 3 dalies patikslinimas.

Šiuo metu Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalies paskutiniame sakinyje nurodyta, kad Konkurencijos taryba nustato tipinę Pranešimo formą. Manytina, kad ši nuostata ne visai susijusi (ne visiškai dera) su kitomis šioje dalyje išdėstytomis nuostatomis, todėl šią nuostatą redakciškai patikslinus tikslinga perkelti į Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalį. Taip pat redakciškai patikslinta Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalis, siekiant apimti ir vertybinius popierius – šios dalies 2 sakinyje papildytas žodžiais „vertybinius popierius“.

Šiuo metu Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kokia informacija turi būti pateikta Pranešime. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3

⁴ Žr. Europos Sąjungos Teisingumo teismo 2006 m. vasario 23 d. sprendimą byloje T-282/02 – *Cementbouw prieš Komisiją*, p. 118.

dalyje nurodyta informacija aktuali ne visų nagrinėjamų koncentracijų atveju, kadangi konkretus Pranešime teiktinos informacijos kiekis priklauso nuo koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų užimamų rinkos dalių, patikslinta Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalis ir šios dalies 6 ir 7 punktai – manytina, kad konkrečios koncentracijos atveju reikalavimai Pranešimui (Pranešime teiktina informacija) galėtų būti reglamentuota Konkurencijos tarybos patvirtintuose teisės aktuose (Tvarkoje ir Formoje), Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje paliekant tik bazinę (bendrą), visų koncentracijų atveju aktualią Pranešime nurodytiną informaciją.

Taip pat siekiant mažinti ūkio subjektų Konkurencijos tarybai teikiamų dokumentų kiekį, siūlytina kartu patikslinti ir Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktą įtvirtinant, kad prie Pranešimo turi būti pateikti kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto paskutinių vienerių metų iki koncentracijos metinių finansinių ataskaitų rinkiniai.

Pagal šiuo metu galiojantį Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktą, prie pranešimo apie koncentraciją turi būti pateikti kiekvieno koncentracijoje dalyvaujančio ūkio subjekto paskutinių *trejų* metų iki koncentracijos metinių finansinių ataskaitų rinkiniai.

Pažymėtina, jog Susijungimų reglamento 5 straipsnyje ir beveik visose ES valstybėse narėse (išskyrus Italiją ir Slovėniją) yra nustatytas reikalavimas pateikti tik naujausių finansinių ataskaitų rinkinius.

4.5. Nuostatos, kuria reikalaujama su Pranešimu pateikti Lietuvos banko išvadą, atsisakymas.

Įstatymo projektu siūloma panaikinti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio 5 dalį – atsisakyti reikalavimo kartu su Pranešimu pateikti ir Lietuvos banko išvadą.

Toks siūlymas pateikimas dėl to, jog Konkurencijos taryba koncentracijos nagrinėjimo metu bendra tvarka visų institucijų, prižiūrinčių joms priskirtas sritis, prašo pateikti duomenis, reikalingus ketinamos įgyvendinti koncentracijos įvertinimui (Konkrencijos įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Atitinkamai Lietuvos bankas koncentracijos nagrinėjimo procedūros metu turi galimybę Konkurencijos tarybai pateikti visą informaciją, reikalingą koncentracijos vertinimui. Be to, tiek Lietuvos bankas, tiek bet kuri kita institucija ar suinteresuotas asmuo savo iniciatyva gali pateikti savo nuomonę apie ketinamą vykdyti koncentraciją, pagal Konkurencijos įstatymo 11 straipsnio 1 dalį Konkurencijos taryba apie kiekvieną gautą Pranešimą paskelbia savo internetinėje svetainėje.

4.6. Nuostatos dėl koncentracijos nagrinėjimo termino sustabdymo įtvirtinimas.

Įstatymo projektu siūloma Konkurencijos įstatymo 11 straipsnį papildyti 6 dalimi, numatančia Konkurencijos tarybos teisę Konkurencijos tarybai pradėjus Pranešimo nagrinėjimą sustabdyti Pranešimo nagrinėjimo terminą, jei bent vienas iš koncentracijoje dalyvaujančių ar su jais susijusių ūkio subjektų per Konkurencijos tarybos nustatytą terminą nepateikia arba pateikia ne visą Pranešimo nagrinėjimui reikalingą informaciją. Taip pat siūloma numatyti, kad Konkurencijos taryba ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo termino pateikti informaciją pasibaigimo priima sprendimą sustabdyti nurodytą terminą ir apie termino sustabdymą raštu informuoja koncentracijoje dalyvaujančius ūkio subjektus. Tokiu atveju terminas laikomas sustabdytu nuo kitos darbo dienos, pasibaigus nustatytam terminui pateikti informaciją iki tos darbo dienos, kai Konkurencijos taryba gauna visą informaciją. Konkurencijos taryba ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo visos informacijos gavimo apie sprendimą dėl termino sustabdymo pasibaigimo raštu informuoja koncentracijoje dalyvaujančius ūkio subjektus.

Pažymėtina, jog koncentracijos Europos Komisijoje nagrinėjimo sustabdymo procedūra (angl. *stop-the-clock procedure*) yra reglamentuota Susijungimų reglamento 10 straipsnio 4 dalyje. Be to, daugelyje ES valstybių narių, pavyzdžiui, Estijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Nyderlanduose, Švedijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Portugalijoje, Jungtinėje Karalystėje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Graikijoje, Italijoje, Maltoje, Slovėnijoje, Vokietijoje, Belgijoje, Austrijoje ir Ispanijoje nacionaliniuose teisės aktuose taip pat yra įtvirtinta konkurenciją prižiūrinčios institucijos teisė stabdyti pradėtą koncentracijos nagrinėjimo procedūrą tuo atveju, kai koncentracijos nagrinėjimo metu konkurenciją prižiūrinčiai institucijai nėra pateikiama informacija, reikalinga koncentracijai išnagrinėti.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 11 straipsnio 5 dalimi, Konkurencijos taryba, nagrinėdama Pranešimus, turi teisę gauti iš ūkio subjektų, kontroliuojančių asmenų ir viešo administravimo subjektų informaciją, žodinius ir rašytinius paaiškinimus, reikalingus nutarimui dėl koncentracijos priimti. Tačiau nagrinėjant Pranešimus esama situacijų, kai koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai ar kontroliuojantys asmenys neteikia Konkurencijos tarybai informacijos, reikalingos tinkamai įvertinti koncentracijos pasekmes atitinkamai rinkai arba teikia informaciją pavėluotai.

Taip pat pažymėtina, kad galiojantis Konkurencijos įstatymas numato maksimalų 4 mėnesių terminą pranešimui apie koncentraciją išnagrinėti (Konkrencijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalis). Šis terminas negali būti sustabdytas, jei koncentracijos dalyviai neteikia ar pavėluotai teikia Konkurencijos tarybos prašomą informaciją, todėl galima situacija, kada Konkurencijos tarybai neturint visos koncentracijos vertinimui reikalingos informacijos nebus tinkamai įvertintos koncentracijos pasekmės konkurencijai ir koncentracijos dalyviai įgis teisę vykdyti koncentraciją, nors ji gali riboti konkurenciją.

Siekiant išvengti tokių situacijų, yra reikalinga įtvirtinti galimybę Konkurencijos tarybai sustabdyti koncentracijos nagrinėjimo procedūrą tais atvejais, kai koncentracijoje dalyvaujantys ar su jais susiję ūkio subjektai koncentracijos nagrinėjimo metu per Konkurencijos tarybos nustatytą terminą nepateikia arba pateikia ne visą informaciją, būtiną tinkamam Pranešimo išnagrinėjimui.

Papildant Konkurencijos įstatymo 11 straipsnį 6 dalimi, atitinkamai šioje dalyje ir Konkurencijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodomi šių dalių tarpusavio loginiai ryšiai.

4.7. Nuostatos dėl susipažinimo su Pranešimo nagrinėjimo medžiaga įtvirtinimas.

Įstatymo projektu siūlytina Konkurencijos įstatymo 12 straipsnio 2 dalį papildyti nuostata, numatančia, jog Konkurencijos taryba, prieš ketindama priimti nutarimą, numatytą Konkurencijos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punkte (atsisakyti duoti leidimą vykdyti koncentraciją), koncentracijoje dalyvaujantiems ūkio subjektams ar kontroliuojantiems asmenims raštu pateikia motyvuotas pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo išvadas ir nuo šių išvadų pateikimo momento sudaro jiems galimybę susipažinti su Pranešimo nagrinėjimo medžiaga, išskyrus tarnybinio naudojimo dokumentus ir kitų ūkio subjektų komercinės bei profesinės paslaptis sudarančią informaciją.

Tokia nuostata aiškiai įtvirtinta Komisijos reglamento (ES) Nr. 802/2004 įgyvendinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės 17 straipsnio 1 dalyje.

Konkrencijos įstatyme šiuo metu aiškiai yra įtvirtinta tik pažeidimo tyrimo procedūros dalyvių teisė susipažinti su tyrimo bylos medžiaga (Konkrencijos įstatymo 29 straipsnio 2 dalis), tačiau nėra detaliai reglamentuota, kada koncentracijos nagrinėjimo metu koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai ar kontroliuojantys asmenys gali susipažinti su Pranešimo nagrinėjimo medžiaga, nors tokia teisė turi būti užtikrinama, kaip ir Konkurencijos įstatymo pažeidimo tyrimo procedūros dalyviams.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų Įstatymo projekto pasekmių nenumatoma.

Numatomos tik teigiamos Įstatymo projekto pasekmės.

Padidinus bendrųjų pajamų rodiklius, įtvirtinus bendrųjų pajamų, gautų tik iš Lietuvos Respublikos rinkų, skaičiavimo taisyklę ir susiaurinus susijusių ūkio subjektų grupės sąvoką, sumažėtų Pranešimų skaičius, todėl ūkio subjektai, sudarydami sandorius patirtų mažesnes laiko ir finansines sąnaudas, kurios atsiranda ruošiant ir teikiant Konkurencijos tarybai pranešimus apie koncentraciją. Įtvirtinus siūlomus Konkurencijos įstatymo pakeitimus, per koncentracijos priežiūros mechanizmą būtų tikrinami tik didžiausių ūkio subjektų sudaromi sandoriai, kurie paprastai lemia didžiausią riziką atsirasti konkurencijos ribojimams atitinkamose rinkose, o dėl sandorių, apie kuriuos ūkio subjektams nekiltų pareiga pranešti Konkurencijos tarybai, tačiau dėl jų galėtų atsirasti

konkurencijos ribojimų atitinkamose rinkose, būtų taikoma Konkurencijos įstatymo 13 straipsnyje įtvirtinta koncentracijos priežiūros procedūra Konkurencijos tarybos iniciatyva.

Atsisakius reikalavimo kartu su Pranešimu pateikti Lietuvos banko išvadą, ūkio subjektai galėtų greičiau ir paprasčiau pateikti Pranešimą Konkurencijos tarybai.

Taigi, apibendrintai galima teigti, kad dėl Įstatymo projektu siūlomų Konkurencijos įstatymo pakeitimų sumažės administracinė našta verslui. Taip pat turėtų sumažėti ir Konkurencijos tarybos administracinė našta, kadangi Konkurencijos tarybai bus teikiama mažiau Pranešimų.

Konkurencijos taryboje nuo 2012 m. iki 2016 m. nagrinėtų Pranešimų analizė rodo, kad 2012 m. Konkurencijos taryboje buvo išnagrinėtas 31 Pranešimas, iš kurių 5 Pranešimams⁵ pagal siūlomus padidinti bendrųjų pajamų rodiklius nebūtų taikoma privaloma koncentracijos priežiūros procedūra: 3 koncentracijose kiekvieno mažiausiai iš dviejų ūkio subjektų bendrosios pajamos neviršijo 2 mln. eurų ir 2 koncentracijose suminės koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamos neviršijo 20 mln. eurų. 2013 m. Konkurencijos taryboje buvo išnagrinėtas 31 Pranešimas. Iš jų pagal siūlomus padidinti bendrųjų pajamų rodiklius 6 Pranešimai būtų nenagrinėtini Konkurencijos taryboje: 2 koncentracijose kiekvieno mažiausiai iš dviejų ūkio subjektų bendrosios pajamos neviršijo 2 mln. eurų ir 4 koncentracijose suminės koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamos neviršijo 20 mln. eurų. 2014 m. Konkurencijos taryboje buvo išnagrinėti 52 Pranešimai. Iš jų pagal siūlomus padidinti bendrųjų pajamų rodiklius 10 Pranešimų būtų nenagrinėtini Konkurencijos taryboje: 7 koncentracijose kiekvieno mažiausiai iš dviejų ūkio subjektų bendrosios pajamos neviršijo 2 mln. eurų ir 3 koncentracijose suminės koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamos neviršijo 20 mln. eurų. 2015 m. Konkurencijos taryboje buvo išnagrinėti 38 Pranešimai. Iš jų pagal siūlomus padidinti bendrųjų pajamų rodiklius 9 Pranešimai būtų nenagrinėtini Konkurencijos taryboje, kadangi kiekvieno mažiausiai iš dviejų ūkio subjektų bendrosios pajamos neviršijo 2 mln. eurų. 2016 m. Konkurencijos taryboje buvo išnagrinėti 39 Pranešimai. Iš jų pagal siūlomus padidinti bendrųjų pajamų rodiklius 7 Pranešimai būtų nenagrinėtini Konkurencijos taryboje: 6 koncentracijose kiekvieno mažiausiai iš dviejų ūkio subjektų bendrosios pajamos neviršijo 2 mln. eurų ir 1 koncentracijoje suminės koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų pajamos neviršijo 20 mln. eurų.

Taigi, remiantis šia analize galima teigti, kad pagal galiojančio Konkurencijos įstatymo nuostatas Konkurencijos taryba kasmet vidutiniškai išnagrinėja 38 Pranešimus. Vien tik dėl pajamų ribų padidinimo Konkurencijos taryba kasmet išnagrinėtų vidutiniškai 7 Pranešimais mažiau, t. y. vidutiniškai 31 Pranešimą.

Be to, koncentracijų, apie kurias reikia pranešti, skaičius sumažėtų ir dėl siūlomo Konkurencijos įstatymo pakeitimo, susijusio su bendrųjų pajamų gautų tik Lietuvos Respublikos prekių rinkose skaičiavimu ir dėl pakeistos susijusių ūkio subjektų grupės sąvokos. Kadangi nėra informacijos apie tai, kokie verslai Lietuvoje jungsis ir kokios konkrečiai bus jų susijusių ūkio subjektų grupės, taip pat informacijos, kokios konkrečiai yra Lietuvoje įsisteigusios ūkio subjektų iš Lietuvos rinkų gautos bendrosios metinės pajamos (įvertinant šio aiškinamojo rašto 5 išnašoje nurodytą aplinkybę), galima daryti prielaidą, kad šios aplinkybės Konkurencijos tarybos kasmet išnagrinėjamų Pranešimų bendrą vidutinį skaičių sumažins dar 5 Pranešimais.

Vadinasi, priėmus Įstatymo projekto nuostatas Konkurencijos taryba kasmet turėtų išnagrinėti vidutiniškai 12 Pranešimų mažiau – 26 Pranešimus, t.y. maždaug 32 proc. mažiau Pranešimų, nei išnagrinėdavo pagal galiojančias Konkurencijos įstatymo nuostatas, o išteklius galės skirti kitoms Konkurencijos tarybos funkcijoms atlikti.

⁵ Šis skaičius objektyviai gali būti didesnis, kadangi pagal galiojantį reglamentavimą vertinamos pasaulinės Lietuvoje registruotų ūkio subjektų apyvartos, o pagal siūlomą pakeitimą bus vertinamos visų ūkio subjektų tik Lietuvos Respublikos rinkose gautos apyvartos. Tačiau nėra viešai prieinamų duomenų apie Lietuvoje registruotų ūkio subjektų bendrąsias apyvartas iš Lietuvos Respublikos rinkų (finansinės ataskaitos dokumentuose nurodomos bendrai per atitinkamus metus ūkio subjekto gautos pajamos).

Remiantis šiais skaičiais, administracinės naštos pokytis (sumažėjimas) verslui (ūkio subjektams) išsamiai įvertintas pridedamoje Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas turės teigiamos įtakos verslui (plačiau žiūrėti šio aiškinamojo rašto 5 punkte pateikiamą informaciją), kadangi Įstatymo projektu sumažinama ūkio subjektams tenkanti administracinė našta. Atitinkamai Įstatymo projekte numatyti pakeitimai teigiamai veiks tiek verslo sąlygas, tiek verslo plėtrą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą naujų įstatymų priimti ar kitų esamų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projektu keičiama susijusių ūkio subjektų grupės sąvoka yra suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus siūlomą Konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatymą, iki jo įsigaliojimo dienos turės būti pakeista ir papildyta Pranešimo apie koncentraciją pateikimo ir nagrinėjimo tvarka, patvirtinta Konkurencijos tarybos 2015 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 1S-82/2015 „Dėl Pranešimo apie koncentraciją pateikimo ir nagrinėjimo tvarkos patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „Konkurencijos taryba“, „susijusių ūkio subjektų grupė“, „pranešimas apie koncentraciją“, „bendrosios pajamos“, „suminės bendrosios pajamos“, „sandoris“, „sustabdymas“, „nagrinėjimo medžiaga“, „efektyvi konkurencija“, „dominuojanti padėtis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Energetikos ministras,
LAIKINAI EINANČIS
ŪKIO MINISTERO
PAREIGAS
Žygimantas Vaičiūnas
2017-10-20

